

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
etunimi.sukunimi@pirha.fi
pirha.fi

Vastaus valtuustoaloitteeseen kotona asumista tukevien palveluiden myöntämisestä muille kuin kotihoidon asiakkaille

Vanhusneuvoston puheenjohtaja Taina Törmä on jättänyt Pirkanmaan hyvinvointialueen vanhusneuvoston puolesta aluevaltuuston kokouksessa 23.3.2026 § 35 valtuustoaloitteen kotona asumista tukevien palveluiden myöntämisestä muille kuin kotihoidon asiakkaille. Aloitteessa esitetään, että kotona asumista tukevien palvelujen myöntämisperusteita muutetaan siten, että tukipalvelut arvioidaan ja myönnetään asiakkaan yksilöllisen tarpeen perusteella. Säännöllisen kotihoidon päätöksen ei tulisi olla tukipalvelujen myöntämisen edellytys.

Vastaus aloitteeseen

Kotona asumista tukevien palvelujen myöntämisperusteet on hyväksytty aluehallituksessa 12.1.2026 § 14, ja päivitetty perusteet ovat tulleet voimaan 1.3.2026. Myöntämisperusteet mahdollistavat tukipalvelujen myöntämisen asiakkaalle myös ilman säännöllisen kotihoidon asiakkuutta, kun yksilöllinen palvelutarpeen arviointi osoittaa tuen tarpeen.

Myöntämisperusteiden mukaan palvelut perustuvat aina yksilölliseen palvelutarpeen arviointiin. Palvelut kohdennetaan henkilöille, joiden toimintakyky on heikentynyt iän, sairauden tai vamman vuoksi. Kotona asumista tukevat palvelut ovat harkinnanvaraisia, ja niitä voidaan myöntää asiakkaalle myös ilman säännöllistä kotihoitoa silloin, kun yksilöllinen palvelutarpeen arviointi osoittaa asiakkaan toimintakykyyn liittyvän tuen tarpeen. Määräaikaisuus mahdollistaa asiakkaan tilanteen seurannan ja sen arvioinnin, ovatko tukipalvelut riittäviä tukemaan asiakkaan kotona asumista vai tarvitaanko myöhemmin laajempaa palvelutarpeen arviointia tai muita palveluja. Tukipalveluja ovat esimerkiksi ateria-, kauppa-, peseytymis-, siivous- ja turva- auttamispalvelut sekä kuntouttava päivätoiminta, joiden tavoitteena on tukea asiakkaan itsenäistä selviytymistä ja mahdollistaa kotona asuminen.



Pirkanmaan hyvinvointialueen IKI2035-kehittämisohjelma korostaa kotona asumista tukevien palvelujen vahvistamista, ennaltaehkäisevien palvelujen lisäämistä sekä palvelurakenteen keventämistä. Ohjelman keskeisenä linjauksena on siirtää palvelujen painopistettä varhaisempaan tukeen, neuvontaan ja kotiin vietäviin palveluihin. Tämä tukee nykyistä käytäntöä, jossa kotona asumista tukevia palveluja voidaan myöntää harkinnanvaraisesti ja määräaikaaisesti jo ennen säännöllistä kotihoitoa, jos asiakas ei itse tai läheistensä avustuksella kykene käyttämään esimerkiksi kauppojen kotiinkuljetuspalveluja tai muita markkinoilla tarjolla olevia omaehtoisia palveluja. Tukipalvelujen määräaikainen myöntäminen turvaa iäkkään henkilön oikeutta säännölliseen palvelutarpeen arviointiin ja mahdollistaa sen arvioinnin, tukevatko palvelut riittävästi hänen kotona asumistaan.

Ikäihmisten ja vammaisten ennaltaehkäisevät palvelut tarjoavat neuvontaa ja palveluohjausta monikanavaisesti muun muassa 78:ssa Lähitorin toimipisteessä sekä Lähitoripuhelimessa arkipäivisin. Ennaltaehkäisevän palveluneuvonnan tarkoituksena on etsiä ikääntyneiden pirkanmaalaisten kanssa mahdollisimman varhain heille sopivia palveluja ja ratkaisuja arjen tueksi. Lähitoreilla neuvotaan itsemaksettavien, omaehtoisten palvelujen käytössä, etsitään sopiva palveluntuottaja, lasketaan yhdessä palvelujen veroetuja ja kustannuksia sekä opetellaan käyttämään erilaisia arkea helpottavia digipalveluja. Vuositasolla noin 1 700 asiakasta hankkii kotona asumista tukevia omaehtoisia palveluja Lähitorien palveluohjauksen avulla.

Omaehtoisesti hankittavat palvelut voivat olla asiakkaalle tarkoituksenmukainen vaihtoehto silloin, kun ne vastaavat hänen yksilölliseen tuen tarpeeseensa ja niitä on asiakkaan käytännössä mahdollista käyttää. Itse hankittuna palvelu voi joissakin tilanteissa olla asiakkaalle myös kustannuksiltaan edullisempi vaihtoehto kuin hyvinvointialueen palvelu. Omaehtoisesti hankittuihin palveluihin voi lisäksi liittyä veroetuja, ja digipalvelujen kautta esimerkiksi kauppapalvelun käyttö voi olla asiakkaalle edullista ja joustavaa.

Omaehtoisten palvelujen käyttö ei kuitenkaan korvaa asiakkaan oikeutta lakisääteiseen palvelutarpeen arviointiin. Se ei myöskään poista hyvinvointialueen velvollisuutta järjestää palveluja silloin, kun asiakkaan toimintakyky ja tuen tarve sitä edellyttävät. Lähitoreilla tutustutaan yhdessä asiakkaan kanssa sekä omaehtoisiin vaihtoehtoihin että hyvinvointialueen palveluihin. Palvelutarpeen kasvaessa asiakas ohjataan mahdollisimman oikea-aikaisesti

laajempaan palvelutarpeen arviointiin. Tietoa yksityisistä palveluntarjoajista on saatavilla myös pirha.fi-sivuston Digilähitorin palveluhaun kautta.

Johtopäätökset

Kotona asumisen tukipalvelujen asiakkaat ovat pääsääntöisesti säännöllisen kotihoidon asiakkaita tai omaishoidettavia. Kuitenkin jo voimassa olevien palvelujen myöntämisperusteiden mukaisesti tukipalveluja voidaan myöntää tarveharkinnalla myös muille asiakkaille. Ratkaisevaa on asiakkaan yksilöllinen palvelutarpeen arviointi, toimintakyky ja tuen tarve. Tukipalveluja voidaan myöntää joustavasti ja määräaikaisesti jo ennen säännöllistä kotihoitoa silloin, kun arviointi osoittaa asiakkaan tarvitsevan niitä kotona asumisensa tueksi eivätkä omaehtoiset palvelut ole asiakkaalle riittävä tai käytännössä mahdollinen ratkaisu. Monesti tukipalveluita myönnetään väliaikaisesti, esim. ateria- ja kauppapalvelu sairaalasta kotiutumisen jälkeen, vaikka tarvetta muulle säännölliselle kotihoidolle ei olisikaan.

Lähtörien sekä muun neuvonnan ja palveluohjauksen roolia vahvistetaan edelleen, jotta asiakkaat saavat oikea-aikaisesti tietoa sekä omaehtoisista vaihtoehtoisista että hyvinvointialueen palveluista.

Tampereella 15.7.2026

Tuula Jutila, toimialuejohtaja

Mari Ollinpoika, toimialuejohtaja